

דפ רשעה

בין הדף היומי ופרשת השבוע

צום הרביעי

השבוע עם כניסתו של צום י"ז בתמוז התחלנו למעשה את התקופה המכונה 'ימי בין המצרים'. התקופה שבין צום י"ז בתמוז לט' באב על מנהגי האבלות השונים החלים בה.

בשבוע זה אנו נעים בין שלהי מסכת תענית, בה עסקנו במשנה בדף כ"ו עמוד א' בנושא חמשת השברים שאירעו לאבותינו ב"ז בתמוז, לבין מסכת מגילה, בה מוזכרים ג"כ צומות י"ז בתמוז וט' באב.

השבוע, אפוא, למדנו במגילה ה' כי כל התאריכים המיוחדים של בני הכפרים הינם מוקדמים לימי הפורים אך לא מאוחרים מהם.

בהקשר זה אומרת הגמ' שלהבדיל מימי הפורים, הרי שתשעה באב אם חל למשל בשבת מאחרים אותו אך בשום אופן לא מקדימים משום שלא מקדימים משהו שמתקשר עם פורענות.

בהמשך לנ"ל מביאה הגמ' אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא רבי נטע נטיעה בפורים ורחץ בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז ובקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו אמר לפניו רבי אבא בר זבדא רבי לא כך היה מעשה אלא תשעה באב שחל להיות בשבת הוה ודחינוהו לאחר השבת ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה ולא הודו לו חכמים.

ננסה לעמוד על פשר היחס של רבי ל"ז בתמוז.

דומה כי המפתח טמון בסוגיית הגמרא שלמדנו בשבוע שעבר.

הגמרא שואלת בתענית כח: על המשנה בתענית כו. המציינת שב"ז תמוז הובקעה העיר. שואלת הגמ': ב"ז הוה והכתיב (ירמיה נב-ו) בחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר וכתוב בתריה (ירמיה נב-ז) ותבקע העיר וגו' אמר רבא לא קשיא כאן בראשונה כאן בשניה דתניא בראשונה הובקעה העיר בתשעה בתמוז בשניה בשבעה עשר בו.

על פי גמרא זו מכריע הבבלי כי בימינו בעצם אנו מציינים את יום בקיעת העיר כ"ז. דבר זה מעורר קושי שכן צום גדליה ועשרה בטבת הינם אירועים בבית ראשון.

הרמב"ם אף הוא פסק כבבלי ואילו הירושלמי טוען שיש קלקול חשבונות.

מדברי הריטב"א במסכת ר"ה ניתן אולי להסביר את דברי רבי. 'ולפיכך כשהניחו תענית תמוז שיהיה צום בזמן השמד ושיהא ברצון בזמן שאין שמד לא על ט' בתמוז הניחוהו שהרי יודעין היו הבקיעה השניה שיהא עתידה להיות אלא עקרוהו ממקומו וקבעוהו ב"ז, כי קשה היה הדבר שיתענו על הבקיעה הישנה ולא יתענו על החדשה שהיתה חמורה וקשה יותר, וגם היה קשה לגזור שתי תענית בחדש אחד, אלא כיון דשם בקיעה אחת היא וגם שתיהן בחדש אחד קבעו התענית על שתיהן ב"ז בו בבקיעה שניה שהיא אבל חדש'.

ייתכן שהסיפור אודות רבי היה קודם הקביעה המוחלטת של י"ז והוא נהג רק אבילות בט'. למסקנת הסוגיא אצלינו שבאותה שנה ט' באב היה שבת אז גם י"ז בתמוז היה שבת, אא"כ אין הכרח ששני המאורעות בהקשר רבי היו באותה השנה.

ובבניין ירושלים ננוחם. אכ"ר.